

Tilda Uttermans Café

Sannolikt Katarina vid sitt Café vid Wallinvägen 25 i början av 1900-talet.

Bild nr

307

Tid

1862 - 1935

Kategori / Plats

Persongalleriet

Motiv

Anna Mathilda Utterman

Bildbeskrivning

Anna Mathilda Utterman föddes 21 juni 1862 på Dalarö.

Tilda, som hon kallades i folkmun, döptes den 23 juni och bland dopvittnena fanns mästerlotsen Alexander Dahlgren.

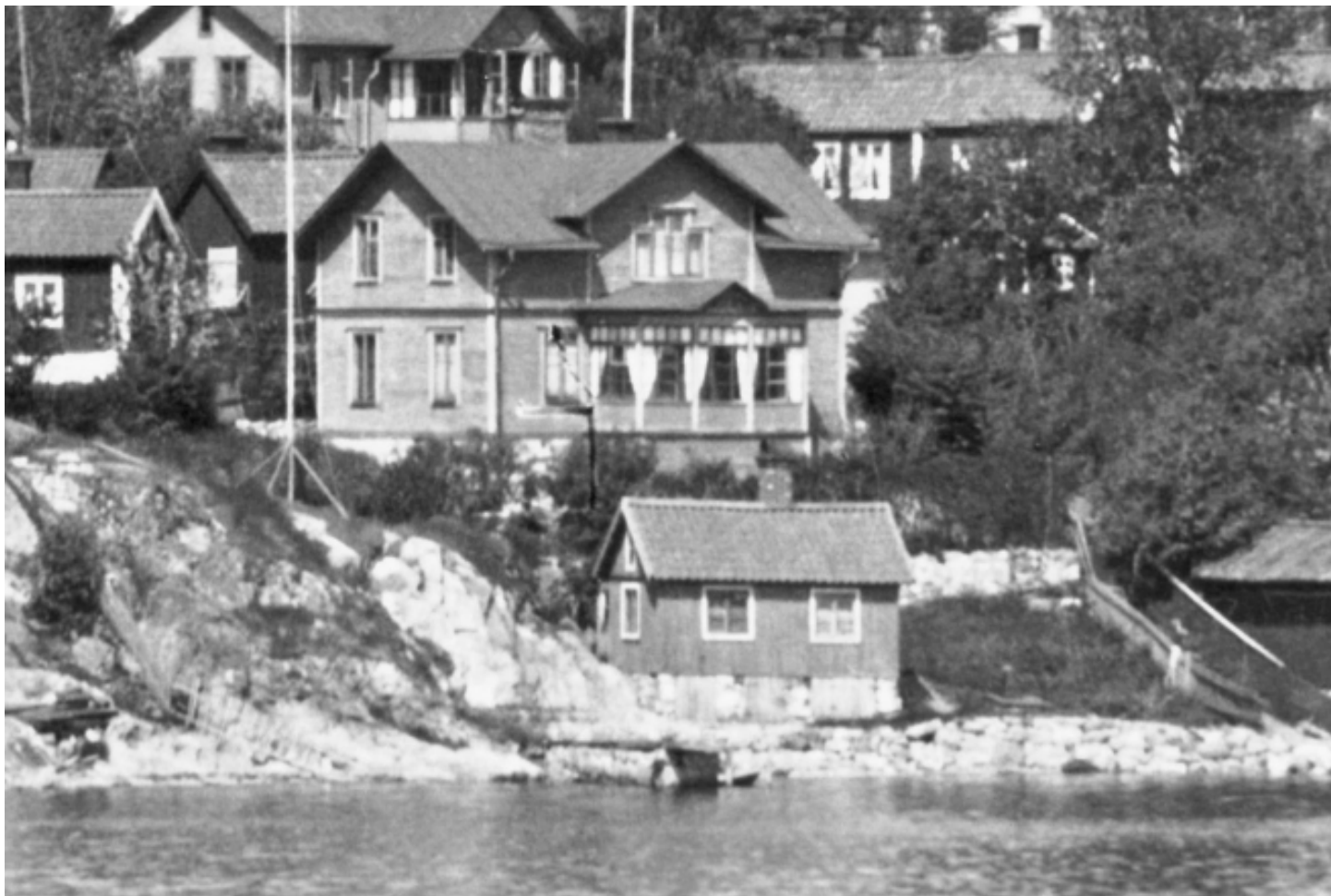
Hennes far var muraren Karl Johan Utterman och hennes mor hette Eva Lovisa, född Dahlgren. Tilda hade också en bror Per Gustaf som var 3 år äldre. Familjen bodde på "Gården 56" enligt gamla kartor. Blev sedan omdöpt till tomt nr 94 och motsvarar idag Dalarö 3:63 (Birkavägen 12).

När Tilda vuxit ur barnskorna började hon som brevbärare och blev känd som duglig och ärlig i sin tjänst. Hon blev kallad "Vackra Tilda", "Brefdufvan" eller "Fröken von post". Hon förblev postbud i 18 år på Dalarö.

Tilda tjänade en del pengar och vann en summa på lotteri och kunde därför år 1878 bygga en ny villa på tomten som hon döpte till "Loviseberg" troligen efter sin mors namn Lovisa. De då åldriga föräldrarna bodde då i en mindre stuga på tomten.

Tilda blev föräldralös 1896 när hon var ca 34 år gammal. Tilda ärvde nu tomten. Några år tidigare började hon bedriva en egen rörelse, hon startade ett Café. Var Caféet låg är osäkert men kan ha legat på föräldrarnas tomt. Det Caféet revs och hon flyttade 1896 till andra lokaler vid hörnet av Frejavägen och Wallinvägen 25.

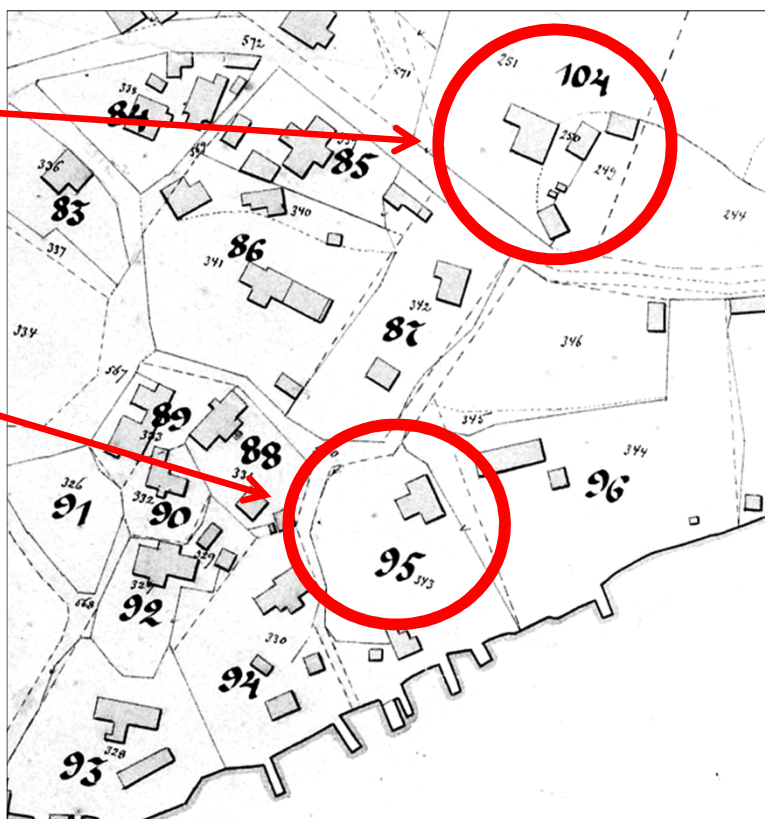
Läs fortsättningen på följande sidor

Loviseberg år 1898

Uttermans Café

Loviseberg

1898 låg Uttermans Café på Baldervägen 9.
Idag är adressen utbytt till Wallinvägen 25.

Där fick hon hyra lokaler för Caféverksamheten av änkefru Anna Christina Dahlström, som var änka efter Tullvaktmästaren Karl Anders Dahlström som dog 1895 (1). Kontraktet var på fem år och mellan 1 maj och 1 oktober/år. Kostnaden för Tilda var 150 kronor/år. Huset där Tilda öppnade Café kallades då för Drabantgården och lär vara från slutet av 1700-tal.

Caféet blev mycket omtyckt och välbesökt då hon hade goda och billiga varor.

En dag 1897 hade Tilda bråttom ner i en källare och råkade slå i huvudet i den låga dörrposten så kraftigt att hon ådrog sig en kraftig hjärnskakning. Hon blev sängliggande en tid och blev omskött av en fru Boström från Stockholm. Under tiden Tilda var sängliggande sköttes Caféet av en moster till henne. Tilda blev allt bättre och kunde senare återgå till sitt Café. Hon var dock inte riktigt sig lik som innan olyckan. Hon hade blivit folkskygg och hade ofta svimningsanfall.

Tilda hyrde också ut "lägenheter" på Dalarö. Här en annons i DN från 1 juli 1897.

Troligen var det "lägenheter" i det stora huset "Loviseberg" och i de mindre husen på tomten som uthyrdes.

1 juli 1897

Branden / Mordbranden?

Natten mellan 4 och 5 september 1898 hände något som kom att få allvarliga följder för Tilda. Den natten hyrde vice Häradshövding Karl Fredrik Peter Richter Tildas villa med familj och hund. Hade inte hunden på natten varit orolig och väckt en av fröknarna Richter torde fem personer blivit innebrända.

Eld hade anlagts på tre olika ställen under golvet och verkar ha uppkommit genom antändning av buteljhyllor av halm.

Elden hade bränt hål i trägolvet, angripit en del möbler samt antänt en gardin innan den släcktes.

När man informerade Tilda och fru Boström om branden svimmade båda två. En doktor som tillkallades kunde inte avgöra om svimningarna var verkliga eller simulerade.

Tilda blev skäligen misstänkt att ha anlagt branden och förbjöds att lämna Dalarö. Trots det begav sig Tilda till Stockholm den 7 september där hon häktades på begäran av länsman Hjalmar Fahlborg.

Till saken hör att Tilda hade försäkrat hus och lösegendom i bolaget Fenix för 5 500:- och i bolaget Tor tog hon en ny försäkring för 6 000:- strax före branden. Tilda hade vid det här tillfället skulder och försökte sälja villan för 8 000:- innan de förföll den 1 oktober.

Tilda nekade till anklagelserna om att ha anlagt branden och förklarade att herr och fru Boström samt Tilda hade varit tillsammans hela dagen och vid 23-tiden på kvällen gått till sängs i en intilliggande stuga utan att någon stund varit åtskilda.

Fru Boström och Tilda hade blivit mycket goda vänner därför att de båda varit sjukliga och ömsom vårdat varandra. De förnekade inte att de ibland tagit sig en liten konjak, men det var vad läkare hade ordinerat.

Tilda informerade att redan under påskhelgen samma år gjorts försök att antända villan. Hon hade hittat delvis avbrända halmhylsor under ett fönster. Dessa hylsor lät Tilda ligga kvar och fanns nu troligen tillsammans bland de tre nya antändningsställena.

En rad vittnen har förhört och ingen har kunnat pekat ut någon skyldig till branden. Vittnena har funnit Tilda som mycket snäll, men sedan hon en gång illa slagit huvudet i en dörrpost hade hon varit tillbakadragen och skygg.

Den anklagade (Tilda) lämnade trots sin svaghet rediga uppgifter. Gråtande beklagade hon att hennes namn skulle bli befläckt, då hon alltid varit en hederlig människa.

Åklagaren begärde uppskov och att Tilda fortfarande skulle hållas häktad, då det var tydligt att mordbrand förelåg.

Notarien Vinroth ansåg att anledning till hennes kvarhållande i häkte icke längre var nödvändigt, då hon var bofast och åklagaren pliktenligt sökt förebringa all utredning som varit möjlig. Rätten biföll emellertid åklagarens begäran, som vid nästa rättegång skulle vara försedd med all bevisning han kunde få fram.

Den 22 oktober 1898 hölls en ny rättegång mot Caféidkerskan Anna Mathilda Utterman.

Åklagaren meddelade att han sökt närmare utreda saken, men ej lyckats. Som vittne hade han inkallat dr Hiller som i egenskap av läkare vårdat såväl Tilda som hennes väninna fru Boström.

Dr Hiller uttalade sig synnerligen berömmande om Tilda som varit mycket hjälpsam och tjänstvillig mot en mängd Dalaröbor. Med kännedom om Tildas natur ansåg dr Hiller att hon inte kunnat begå brottet.

Då det ej var bevisat att Tilda anlagt branden i villan blev hon från allt ansvar frikänd och försattes på fri fot.

Man svävar således fortfarande i ovisshet om hur den mystiska branden uppstått.

Tilda säljer tomten till Apotekaren J A Hedman, och flyttar den 2 januari 1900 från Dalarö till Fleminggatan 20 på Kungsholmen i Stockholm. Ett nytt efternamn dyker upp i utflyttningsboken. Hon heter där "Anna Mathilda Utterman Carlman". Troligtvis har hon ett nytt efternamn för att hon tyckte att namnet Utterman blivit befläckt. Tilda bor på Fleminggatan 20 fram till den 18 december 1900. Sedan flyttar hon till Alingsås.

Tilda bodde också i Göteborg (Oscar Fredriks församling) en period kring 1910 där hon troligen utbildade sig till massös (sjukgymnast).

Enligt husförhörlängder från 1901 dyker ett nytt namn upp i fastigheten på Dalarö där Tilda hade Caféet. En Caféidkerska Kristina Dahlgren (2).

Hade hon möjligen tagit över efter Tilda?

Det sista man vet om Tilda var att hon var skriven på Beckholmen 6 i Stockholm och kanske jobbade hon som massös eller sjukgymnast.

Matilda avled på Beckomberga sjukhus 22 mars 1935 vid 72 års ålder.

I dödsattesten står namnet Anna Mathilda Carlman.

1) Föräldrar till mästerlots Gustav Dahlström (1849 -1910).

2) Kristina (1829-1918) var en moster till Tilda.

Mordbrand å Dalarö. Såsom skäligen misstänkt att ha anlagt den i villan Loviseberg å Dalarö natten mellan den 4 och 5 d:s utbrutna eld har häktats och till härvarande länsfängelse införpassats ägaren af nämnda villa ogifta Anna Matilda Utterman. Vid med henne anställt polisförhör har hon uppgifvit att villan är brandförsäkrad i bolaget Fenix för 5,000 kr. å två försäkringsbref, hvilka förfalla det ena under nästa oktober och det andra under april månad nästa år och att hon tänkt låta dessa förfalla, enär hon tyckte att premierna voro för höga, hvarför hon den 1 sistlidne juli tagit en försäkring i bolaget Tor å 5,000 kr. Sitt lösörebo, försäkradt i Fenix för 500 kr., hade hon likaledes försäkrat i bolaget Tor för 1,000 kr. På villan har hon skulder, hvaraf 1,800 kr. äro uppsagda till betalning nu i oktober och till hvilkas betalande hon ännu ej kunnat anskaffa medel.

Vid eldsvådettillbudet hade hon befunnits i en henne likaledes tillhörig bredvid villan befintlig stuga. På onsdagen den 7 d:s hade hon, oaktadt länsman Hj. Fahlborg meddelat henne att hon vore misstänkt för anläggandet af branden och på grund däraf förbjudit henne att lämna Dalarö, begifvit sig till Stockholm, där hon på länsman Fahlborgs begäran häktats.

Svenska Dagbladet 1898-09-10

Dalarö-branden. Ny rannsakning hölls i lördags med såsom misstänkt för mordbrand häktade kaféidkerskan Anna Matilda Utterman från Dalarö. Åklagaren meddelade att han sökt närmare utreda saken, men ej lyckats. Som vittne hade han inkallat dr Hiller, som i egenskap af läkare vårdat såväl U. som hennes väninna fru Boström. Dr H. uttalade sig synnerligen berömmande om U., som varit mycket hjälpsam och tjänstvilig mot en mängd Dalaröbor. Med kännedom om U:s natur ansåg dr H. att hon icke kunnat begå brottet.

Då det ej var ådagalagdt att U. antändt villan blef hon från allt ansvar frikänd och försattes på fri fot.

Man svärfvar således fortfarande i ovisshet om hur den mystiska branden uppstått.

Svenska Dagbladet 1898-10-24